

Høring: EUs klimapakke – «Fit for 55»

1 Innstilling fra fylkesdirektøren

1. Vestfold og Telemark fylkeskommune anser ambisjonene i «Fit for 55» som positive og viktige for å løse klimautfordringene.
2. Vestfold og Telemark fylkeskommune oppfordrer regjeringen til å bygge opp under grønn omstilling gjennom nasjonale støtteordninger og deltakelse i EUs støtteprogrammer for grønn omstilling.
3. Vestfold og Telemark fylkeskommune oppfordrer regjeringen til å behandle direktivene slik at regelverket bli enhetlig mellom Norge og Europa og konkurransevridning unngås.
4. Vestfold og Telemark fylkeskommune oppfordrer regjeringen til å påse at endringer i LULUCF-ordningen ikke får negative konsekvenser for bærekraftig skogbruk, og at ordningen inngår i Norges utslippsberegning uten å svekke de norske klimamålene.
5. Vestfold og Telemark fylkeskommune oppfordrer regjeringen til å arbeide for at direktiver og regelverk gir rom for differensiert forvaltning og tilpasning til lokale forhold.
6. Vestfold og Telemark fylkeskommune sender det vedlagte høringssvaret til de respektive departementer.

Saksfremlegg behandlet 1.9 og vedtatt i Fylkesutvalget.

2 Bakgrunn og saksgang

Regjeringen har bedt om høringsinnspill til Europakommisjonens forslag om endring i klima- og energireguleringer. Endringene skal bidra til at EUs klima- og energimål nås. Den reviderte regelverkspakka omtales som «Fit for 55» og følger EUs Grønne giv som ble lansert i desember 2019.

«Fit for 55» ble lansert 14. juli i år. Nå skal EU-parlamentet og EUs medlemsland behandle kommisjonens forslag. Norge har ingen formell rolle i denne prosessen, men kan påvirke gjennom kontakt med andre medlemsland og parlamentarikere. Når EU har behandlet regelverkspakken, må EU og EFTA-landene bli enige om hva som er EØS-relevant, før endringene etter hvert innlemmes i norsk lov. Dette vil ta tid.

Det er en rekke forslag til revideringer av direktiv og forordninger som er ute på høring, og fylkesdirektøren har hatt begrenset tid til rådighet. Fylkesdirektøren legger derfor opp til et overordnet, samlet høringsinnspill til hele regelverkspakken. Høringsfristen er 1. september 2021.

Pakken i sin helhet ligger her:

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en#working-with-nature-to-protect-our-planet-and-health

3 Saksopplysninger

«Fit for 55» er regelverket som skal bidra til at EU når sine klima- og energimål. EUs overordnede klima- og energimål for 2030 er 55 prosent utslippskutt, sammenlignet med 1990, og karbonnøytralitet i 2050, i tråd med Parisavtalen og EUs klimalov. «Fit for 55» konkretiserer hvordan dette skal gjøres blant annet gjennom innstramminger i kvotemarkedet, innføring av en karbongrenseskatt, økte utslippskutt utenfor kvotemarkedet, økte fornybar- og energieffektiviseringsmål og konkrete krav til infrastruktur og drivstoff.

Fylkesdirektøren har innhentet synspunkter fra industriklyngen Industrial Green Tech IGT, NHO Vestfold og Telemark og Norsk Skogeierforbund. Vestfold og Telemark Bondelag har ikke hatt tid til å sette seg inn i høringen.

Innstramminger i kvotemarkedet og innføring av karbongrenseskatt

Norge har vært en del av det europeiske kvotemarkedet, EU Emission Trading Scheme (EU ETS), siden oppstarten i 2008. Kvotemarkedet setter et utslippstak, og antallet utslippskvoter som utstedes reduseres hvert år. Kvotemarkedet reguleres av kvotemarkedsforordningen og gjelder utslipp fra kraftproduksjon, petroleumsvirksomhet og industri. Dette kalles kvotepliktig sektor.

Europakommisjonen foreslår flere endringer i kvotemarkedsforordningen. For det første foreslår EU-kommisjonen større kutt i kvotepliktig sektor i 2030. Gjeldende målsetning er at kvotepliktig sektor skal kutte 43 prosent av utslippene i 2030, sammenlignet med 2005. Forslaget som foreligger fra Europakommisjonen, øker reduksjonen til 61 prosent. Det innebærer at den årlige reduksjonen i kvotetaket øker fra 2,2 til 4,2 prosent årlig. I tillegg foreslår Europakommisjonen å innlemme skipsfart og luftfart i EU ETS og gjennomføre en engangsreduksjon av kvotetaket på 117 millioner kvoter, noe som tilsvarer 117 millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Europakommisjonen foreslår å innføre en karbongrenseskatt, Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM). Den skal innføres gradvis fra 2026 til 2036. I dag mottar den konkurranseutsatte delen av kvotepliktig sektor gratis utslippskvoter. Hensikten er å hindre karbonlekkasje til land med mindre ambisiøs klimapolitikk. Dette gjelder i hovedsak industrien. Gratis utslippskvoter vil bli faset ut over tiårsperioden parallelt med at karbongrenseskatten fases inn. Ordninger med CO₂-kompensasjon til industrien vil også bli faset ut.

Økte fornybar- og energieffektiviseringsmål

«Fit for 55» foreslår å øke fornybarmålet i fornybardirektivet fra 32 til 40 prosent i 2030. Dette innebærer at 40 prosent av totalt energibruk i EU skal komme fra fornybare kilder i 2030. Til sammenligning kom 19,7 prosent av totalt energibruk fra fornybare kilder i EU i 2019. Fornybardirektivet regulerer også bruken av opprinnelsesgarantier og biodrivstoff.

Det foreslås også å øke energieffektiviseringsmålet i energieffektiviseringsdirektivet. Gjeldende mål er å redusere energibruken i 2030 med 32,5 prosent, sammenlignet med hva energibruken ville vært uten ytterligere reguleringer. Dette økes med ytterligere 9 prosent i forslaget fra Europakommisjonen, og hvert medlemsland må kutte i forbruket med 1,5 prosent årlig fra 2024.

Innsatsfordelingsforordningen strammes inn

Innsatsfordelingsforordningen, Effort Sharing Regulation (ESR), regulerer utslippene utenfor kvotemarkedet, i ikke-kvotepliktig sektor. Dette omfatter utslipp fra transport, bygg, landbruk og avfall. Europakommisjonen foreslår å øke kuttene i ikke-kvotepliktig sektor fra 29 til 40 prosent i 2030, sammenlignet med 2005. Innsatsfordelingen består i at rike land må kutte prosentvis mer. Kuttene beregnes ut ifra landenes BNP.

Økt opptak av CO₂ i skog og landbruk

Utslipp og opptak av klimagasser fra skog og arealbruk reguleres av ordningen Land Use, Land Use Change and Forestry Regulation (LULUCF). Med andre ord er ordningen et regelverk på hvordan karbonutslipp, -opptak og -binding fra arealendringer, skog- og landbrukssektoren skal bli bokført. Den største endringen er at arealendringer, skog- og landbrukssektoren skal bli sett på som én sektor, landsektoren.

For å øke karbonbindingen blir det foreslått målet oppjustert med 80 millioner tonn til 310 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2030, en økning på 35%. Målet er å få landsektoren klimanøytral i 2035. Pr i dag har Norge et mål om at sektoren ikke skal slippe ut mer klimagasser enn den binder.

Krav til fylle- og lademuligheter langs hovedveier

«Fit for 55» forslår endringer i reglene om innfasing av infrastruktur for alternative energibærere i transport. Endringene skal bidra til at EU får på plass nødvendig infrastruktur for alternative drivstoff. Dette innebærer blant annet krav om ladeinfrastruktur for el minst hver 60. km og fyllestasjoner for hydrogen minst hver 150. km på hovedveier.

Mål om utslippsfrie lette kjøretøy

Forslaget omfatter et mål om reduksjon av utslipp fra EUs totale personbilpark på 55 prosent og fra varebiler på 50 prosent innen 2030. I 2035 skal alle nye person- og varebiler som selges i EU, være utslippsfrie. For å nå målet, vil Europakommisjonen avgiftsbelegge bilprodusentene med en engangsavgift for fossildrevne person- og varebiler fra og med 2035.

Andre revisjoner i «Fit for 55»

Det foreligger også endringer i regelverk som omfatter alternative drivstoff i luft- og skipsfart og endringer i energiskattedirektivet. Pakken inneholder også forslag om å etablere et sosialfond for å kompensere for økte energikostnader for fattige land i EU. Dette skal forhindre uhensiktsmessige økonomiske konsekvenser for innbyggere med lavere kjøpekraft.

Innspill fra Industrial Green Tech IGT

IGT har gitt følgende innspill til fylkesdirektøren:

Industrien i Grenland har ambisiøse mål om at redusere klimautslippene. Vi har som realistisk målsetning å bli verdens første klimapositive industriregion.

«Fit for 55» og de ambisiøse planene til industrien i Grenland er derfor i all hovedsak sammenfallende, og burde gi enda bedre muligheter til en spennende omstilling. God tilgang på

rimelig og fornybar elektrisk kraft er nødvendig for den omfattende omstillinga vi står ovenfor. Vi må sikre tilstrekkelig produksjonskapasitet og distribusjonskapasitet, og vi må sikre at norsk fornybar elektrisk kraft forblir et konkurransefortrinn for norsk industri. Det må derfor settes en begrensning på eksport av opprinnelsesgarantier slik at denne ikke overstiger eksport av kraft fratrullet den termiske kraftproduksjonen i Norge.

Det er imidlertid viktig å påpeke at Industrien i Grenland har en særdeles høy eksportandel både innenfor og utenfor Europa. Derfor er det viktig at virkemidlene stimulerer konkurransekraften for industri med lave klimautslipp og ikke bidrar til styrking av industri på andre kontinenter med til dels betydelig høyere klimagassutslipp. Praktiske virkemidler i «Fit for 55» bør kunne være anerkjennelse av CCS som fullverdig tiltak for reduksjon av klimagassutslipp, refusjon av f.eks «border tax» for eksport utenfor Europa o.l.

Innspill fra NHO Vestfold og Telemark

- *EUs energi- og klimapolitikk er avgjørende for norsk næringsliv og krever særskilt oppfølging fra norske myndigheter. NHO støtter ambisjonen fra Europakommisjonen om netto null utslipp i 2050.*
- *Sirkulærøkonomi og energi-effektivisering og omlegging til fornybar energi ved elektrifisering og ved alternative drivstoff som hydrogen er tre hovedpilarer i Green Deal. Det krever en formidabel satsning på retur- og gjenvinningssystemer, og at vi lykkes med resirkulering. Det må skje raskt og spørsmålet er hvordan det skal finansieres. Bedriftene sitter på løsningene, og myndighetene må samarbeide tett med bedriftene, samt legge med gode rammevilkår, slik at bedriftene kan henge med i omstillingen.*
- *Karbonfangst- og lagring, hydrogen, og batterier er områder EU har store ambisjoner for. Dette er fremtidens verdikjeder og arbeidsplasser i vår region, og vi støtter EUs ambisjoner.*
- *Bedriftene er avhengig av markedsadgang, men også mest mulig like rammebetingelser i markedsreguleringen.*
- *Omstillingen til et lavkarbonsamfunn er krevende, og for å lykkes må en endre rammevilkår, en kraftfull satsning på FoU og energiinfrastruktur, evne å samarbeide godt på tvers av landegrenser og sektorer, og ikke minst mellom næringsliv og myndigheter.*
- *Inntil en får etablert en global karbonpris medfører CO₂-prising i EU, både direkte gjennom kvotekostnader og indirekte i CO₂-prisinnslag i strømprisen, en karbonlekkasjerisiko for europeisk og norsk industri som konkurrerer i globale markeder og ikke kan påvirke produktprisene.*

Innspill fra Norsk Skogeierforbund

Kontakten med Nors Skogeierforbund har vært på telefon. Synspunktene er lagt til grunn i fylkesdirektørens vurderinger.

4 Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Fylkesdirektøren kan ikke se at regelendringene har direkte økonomiske, administrative eller juridiske konsekvenser for fylkeskommunen.

5 Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

«Fit for 55» vil bidra positivt til fylkets klimamål om 60 prosent utslippskutt i 2030, sammenlignet med 2005. Regelverksendringene omfatter de fleste, om ikke alle, bærekraftsmålene.

6 Fylkesdirektørens vurdering

«Fit for 55» er en omfattende pakke som skal bidra til at EUs klima- og energiambisjoner nås. Fylkesdirektøren anser forslagene samlet sett som positive både for å nå globale, nasjonale og regionale klimamål. Fylkesdirektøren har på grunn av omfanget av regelverkspakken gjort en overordnet vurdering av hovedelementene.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har et politisk vedtatt mål om å kutte 60 prosent av de direkte klimagassutslippene i regionen innen 2030. Den største utslippssektoren er industrien. Industrien er imidlertid ambisiøs og har vist stor vilje og evne til grønn omstilling. Forslaget om innstramming og endringer i kvotemarkedsforordningen vil bidra til å trekke kvotepliktig sektor i Europa raskere mot utslippskutt. Regionens industri er imidlertid langt fremme, med utviklingen av blant annet karbonfangstanlegg på Norcem i Brevik og planer om elektrifisering av amoniakkproduksjonen på Herøya. Selv om industrien i regionen er i gang med grønn omstilling, anser fylkesdirektøren det som viktig å sørge for at kravene som følger av «Fit for 55», følges av tilgjengelige virkemidler i en størrelsesorden som gjør at industribedriftene kan omstille seg i raskt nok tempo til å møte disse. Videre bør regelverket være enhetlig for Norge og resten av Europa for å unngå konkurransevridning. Dette gjelder også endringene som følger av en eventuell innføring av karbongrenseskatt fra 2026.

Omstillingen til lavutslippsamfunnet er krevende. Når rammevilkårene endres, må det følges av økt satsing på forskning og utvikling og god energiinfrastruktur. Det må legges til rette for godt samarbeid på tvers av landegrenser og sektorer og mellom næringsliv og myndigheter.

Europakommisjonen foreslår å innføre en maksimumdistanse på 60 km mellom ladestasjoner til elektriske kjøretøy og 150 km for hydrogenfyllestasjoner. Kravet forutsetter at det utvikles verdikjeder og infrastruktur for hydrogen i vårt fylke. Dette er forhold som allerede har høy oppmerksomhet politisk.

Endringene i innsatsfordelingsordningen blir minimale og kommenteres ikke videre.

Europakommisjonens foreslåtte endringer i arealendring, skogs- og landbruksordningen (LULUCF) kan få negative konsekvenser for skogbruksnæringen i fylket ved at det blir mindre hugst for å øke karbonopptaket. Dette kan imidlertid slå positivt ut for jordbrukssektoren ettersom mesteparten av utslippsreduksjonene dermed tas i skogbruket. Norsk Skogeierforbund er derfor noe kritisk innstilt til at skog- og jordbruk slås sammen til en felles landsektor. Endringene i LULUCF kan også føre til gjødsling av skog for å øke vekst og derigjennom karbonopptaket. I tråd med *Helhetlig plan for Oslofjorden* bør derimot gjødsling minimeres.

Fylkesdirektøren mener regelverkspakken samlet sett understøtter regionale mål på klimafeltet. Det er imidlertid viktig at endringene følges av en nasjonal politikk som gir gode rammevilkår for grønn omstilling i sektorene som berøres.

7 Vedlegg

Forslag til høringsvar.